

Dragomanov
Ukrainian
State
University

Universities-Communities:
strengthening cooperation

Jean Monnet Chair
SCAES
Social and Cultural Aspects
of European Studies

Jean Monnet Centre of Excellence
ESSIE
European Studies of
Social Innovations in Education

With the support of
Erasmus+ Programme
of the European Union

NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES
OF UKRAINE

Українська асоціація дослідників європейських цінностей в освіті (AREVE)
Факультет педагогічних наук DISFOR – Університет Генуї (Італія)
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти "Кам'янець-Подільський державний інститут"
Факультет спеціальної та інклюзивної освіти (УДУ ім. М. Драгоманова) та
Кафедра менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності (УДУ ім. М. Драгоманова)

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

«СОЦІАЛЬНІ ТА КУЛЬТУРНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ СТУДІЇ: СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ»

для студентів, здобувачів, молодих вчених, аспірантів, докторантів, дослідників, викладачів,
представників професійних спільнот та громадянського суспільства

м. Київ, 26 квітня 2023 року

Конференція проводилась в рамках імплементації проєкту напряму Жана Монне - Кафедра Жана Монне «Соціальні та культурні аспекти Європейських Студій» (SCAES)620635-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR та у синергії з проєктами напряму Еразмус+ KA2 «Університети-Громади: Посилення співпраці» 101083077 — UNICOM — ERASMUS-EDU-2022-CVHE та Центру досконалості Жана Монне «Європейські Студії соціальних інновацій в освіті» - Jean Monnet Centre of Excellence ESSIE - 101085552 - ERASMUS-JMO-2022-COE. Також в конференції та воркшопах відбувається підтримка сталості проєкту напряму Жана Монне Проєкт Жана Монне «Європейські цінності різноманіття та інклюзії для сталого розвитку» Erasmus+ Jean Monnet Project «European values of diversity and inclusion for sustainable development» (EVDISD) 620545-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-PROJECT. Конференція проводилася за підтримки Національного Еразмус+ Офісу в Україні

надбання українського народу, захисту об'єктів культурної спадщини, активно сприяти припиненню незаконного присвоєння та продажу українських культурних цінностей. Найголовнішим при цьому є квестія кваліфікації дій загарбника світовим суспільством як воєнного злочину.

Вже сьогодні, до завершення збройного конфлікту на території України, актуальною постає проблема визначення норм і правил повернення та компенсації викраденого і знищеного. Дослідження приписів міжнародних нормативно-правових актів для їх застосування – на часі.

Важливо розуміти, що розпочата наразі робота дасть плідні результати по закінченню воєнних дій та деокупації територій – застосування окреслених в сьогоднішній політико-правових механізмів реституції та компенсації у подальшому матиме виражений характер та може стати прецедентною основою для майбутніх поколінь з метою збереження та підтримання миру.

**ДО ПИТАННЯ ПРО БІЛІНГВАЛЬНЕ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З
ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ В УКРАЇНІ
ON THE QUESTION OF BILINGUAL EDUCATION OF CHILDREN WITH
HEARING IMPAIRMENTS IN UKRAINE**

Горlachов Олександр Сергійович,
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри сурдопедагогіки та сурдопсихології імені М. Д. Ярмаченка,
факультету спеціальної та інклюзивної освіти,
НПУ імені М. П. Драгоманова
oleksandr.gorlachev@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3893-3212>

На сьогодні все частіше і частіше в різних колах сурдопедагогічної громадськості: науковців і практиків, піднімається питання впровадження білінгвальної освіти для дітей з порушеннями слуху.

В Україні існує розроблена ще у 2011 році Концепція білінгвального навчання осіб з порушеннями слуху [2], а також з'являються все нові і нові публікації з цієї проблеми, зокрема різноманітні праці щодо технологій білінгвального навчання тощо.

Проблема білінгвального навчання сягає своїм корінням початку XIX століття і Сполучених штатів Америки. Саме звідти у 1815 р. Томаса Галлоде (Thomas Hopkins Gallaudet; 1787 – 1851) було направлено до Європи, а точніше до Паризького інституту глухонімих (Франція), з метою підготовки до діяльності вчителя глухих [1].

У серпні 1816 року він повернувся в США разом з Луї Клерком (Louis Laurent Marie Clerc; 1785 – 1869), глухим вчителем з Парижа, який був видатним учнем абата Р. А. Сікара та Ш. М. де Л'єпе. До Америки вони привозять французький «мімічний метод навчання» глухих та французьку систему невербального спілкування: «одноручний дактильний алфавіт, міміку і умовні методичні знаки», яку адаптують під англійську мову. Відповідно у 1817 році було засноване перше училище глухонімих в США в м. Гартфорд [1].

Окрім французької системи навчання і виховання глухих дітей – «мімічний метод», основоположником якої був французький сурдопедагог другої половини XVIII ст. Шарль Мішель де Л'єпе (Charles Michel de L'Épée; 1712 – 1789), в світі існує значна кількість інших методів навчання осіб з порушеннями слуху. Серед них виділяються наступні: «чистий усний метод», «комбінований метод», «рочестерський метод», «мішаний метод», «буферний метод», «мануально-алфавітний метод», «звуковий метод», «ланцюговий метод», «фономіміка», «природнього способу», «віденський метод (дактилологія) з елементами мімічного», «інтуїтивний (материнський) метод», «видима мова», «імітативний метод», «глобальний (цілесловесний) синтетичний метод», «методика слухових вправ», «система камертонів», «верботональний метод», «метод письмових образів», «бельгійський метод», «цілісний метод», «письмовий метод» («письмовий синтетичний метод» і «письмовий глобальний метод»), «мейнстрімінг», «оралізм», «тотальна комунікація», система диференційованого навчання та виховання дітей з порушеннями слуху,

система навчання глухих разом із чуючими Олександра Бланше (Alexandre-Louis-Paul Blanche; 1817 – 1867) та ін.

Все це різноманіття систем навчання осіб з порушеннями слуху впливає лише з різного співвідношення підходів та методики використання словесної (усна та писемна) мови та дактильного і міміко-жестового мовлення.

Що стосується білінгвального навчання, його позитивного впливу на загальний та інтелектуальний розвиток дитини з порушенням слуху, то для початку необхідно чітко визначитись із сутнісним змістом того, що в нього вміщується. Так як, можна говорити і про україно-російський словесний білінгвізм, і про жестовий білінгвізм. Або взагалі маємо на увазі «білінгвізм нечуючих», в якому розрізняємо «жестово-словесний білінгвізм» та «словесно-жестовий білінгвізм», який є перспективним для удосконалення системи освіти осіб з порушеннями слуху.

Список використаних джерел

1. Горлачов О.С. Психологічні особливості формування дактильного та міміко-жестового мовлення у майбутніх сурдопедагогів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.08. Київ, 2012. 299 с.

2. Концепція білінгвального навчання осіб з порушеннями слуху / [С. В. Кульбіда, І. І. Чепчина, Н. Б. Адамюк, А. В. Замша, Н. А. Зборовська, Н. В. Іванюшева, О. М. Лещенко]. Київ : УТОГ, 2011. 53 с. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/9292/>

EU POLICY IN THE FIELD OF CULTURE: PROSPECTS AND CHALLENGES FOR UKRAINE ПОЛІТИКА ЄС У СФЕРІ КУЛЬТУРИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Гриньків Андрій Петрович
доцент кафедри менеджменту
та інноваційних технологій, УДУ імені
Михайла Драгоманова.

Тема політики ЄС у сфері культури актуалізовується, у зв'язку з поточною геополітичною ситуацією та активізацією відносин між Україною та Європейським Союзом. Культура, що є фундаментальною складовою суспільства, відіграє важливу